

Dette nummeret av SOR Rapport er i stor grad viet Camphill-bevegelsen i Norge. Bevegelsen består av 10 antroposofiske virksomheter som drifter ulike botilbud til utviklingshemmede. Av disse er 6 regnet som landsbyer. En landsby består av flere bolighus tilknyttet et gårdsbruk og forskjellige verksteder. I hvert bolighus lever en tilsynsfamilie eller enkeltpersoner – kalt medarbeidere – sammen med en eller flere landsbyboere med funksjonsnedsettelse. I en landsby kan det bo mellom 30 og 50 mennesker med funksjonsnedsettelse innenfor et lite geografisk område. For noen kan dette virke gammeldags, for eksempel fordi det strider mot normaliseringsideologien. Og det bryter uten tvil med de samfunnsmessige strømningene som synes å sette individet og ivaretakelse av individuelle behov stadig mer i høysetet.

Kommuner som starter opp store bofellesskap for tilsvarende antall personer med tilsvarende hjelpebehov møter kritikk fra fagmiljøene – fordi det hevdes at uro og konflikter øker når så mange skal bo sammen og fordi det kan bli vanskeligere å tilrettelegge for individuelle behov og ønsker.

Men hva er annerledes i en landsby? Her står fellesskapet i fokus, et fellesskap den enkelte har valgt selv. En deler både hverdag og fest, og det er et moderne kollektiv, ikke en institusjon. I dette kollektivet deltar alle parter med en høy grad av likeverd. Det merkes også på arbeidstidsordningene – i den grad det finnes arbeidstider. Når medarbeiderne deltar i ulike aktiviteter, arbeider i verkstedet, hjelper til med å ta opp potetene eller smører niste før turen, er de ikke underlagt arbeidsmiljøloven. De får ikke mulighet til avspasering, en ekstra fridag på turnusen eller helligdagstillegg. Men de har mulighet til å delta i et mangfoldig kunst – og kulturliv. De arbeider i verksteder der utførelse og produkter er av høy kvalitet. De lever «grønt» og bærekraftig, gjennom arbeid med biologisk – dynamisk jordbruk og behovsprøvet lønn.

For landsbyboerne fyller dette tilbudet noen av formålene i helse – og omsorgsloven på en måte som kommunale tilbud bare kan se langt etter: For eksempel det å «ha en aktiv og meningsfull tilværelse i fellesskap med andre». Ikke minst er det et «likeverdig tjenestetilbud» som gir dybde til begrepet «likeverd». Samtidig er det noen begrensninger på hvor langt individuelle og helt spesielle behov kan imøtekommes.

Ingen boformer passer alle. Men jeg er ikke tvil om at dette tilbudet vil kunne passe svært godt for mange – mange flere enn de som i dag lever i disse landsbyene. Det er helhetlige tilbud der de det gjelder får støtte og hjelp av de samme folkene hele tiden. Det er trygt og stabilt. Det er vel kanskje heller slik at denne livsformen ikke passer så mange av dem som i landsbyene kalles medarbeidere og andre steder kalles tjenesteutøvere. Det nærmeste ansatte i kommunale tjenestetilbud kommer en slik måte å jobbe og leve på er gjennom langturnusene, der de i et kort tidsrom er medlever til mennesker med spesielle behov. For de fleste vil nok bare tanken på å skulle «være på jobb» 24 timer i døgnet hele året være svært vanskelig. For medarbeiderne i landsbyene er det fellesskapet som står i høysetet, som selve gullet i tilværelsen.. ●●●

Sølvi